

HERIJKING BOUWREGELGEVING

Integrale herijking van de bouwregelgeving voor brandveiligheid is noodzakelijk.

De brandweer speelt een cruciale rol in het waarborgen van de brandveiligheid in Nederland. Dit position paper is opgesteld met het oog op het waarborgen van de publieke (brand)veiligheid in een snel veranderende maatschappij, waarin de bouwregelgeving achterblijft op die veranderingen.

Inleiding

De maatschappij, die bestond toen het fundament van de huidige bouwregelgeving gelegd werd, is veranderd. De veranderingen zijn groot en volgen elkaar snel op. Ontwikkelingen zoals klimaatverandering, duurzaamheid, energiezuinigheid, circulariteit, vergrijzing, de woningbouwopgave en dergelijke, hebben enorme gevolgen voor de traditionele aanpak van brandveiligheid via regelgeving. Ooit woonden ouderen vaak in bejaarden- of verzorgingstehuizen en werden gebouwen gemaakt van baksteen en beton. Vandaag de dag blijven kwetsbare doelgroepen zo lang mogelijk thuis wonen, en worden flats inmiddels gebouwd van hout. Concreet betekent dit dat een bouwwerk aan de huidige regelgeving kan voldoen, maar dat het - als gevolg van alle veranderingen - niet vanzelfsprekend is dat het gebouw en de aanwezige personen (brand)veilig zijn. Deze constatering is inmiddels ook veelvuldig gemaakt in onderzoeken en incidentevaluaties.¹

Standpunt

De regelgeving is gebaseerd op andere bouwwerken, ander gebruik en een ander tijdgewricht. Het wordt tijd om de regelgeving weer te laten aansluiten op de praktijk van vandaag en de toekomst.

Actualiseren en vereenvoudigen van regelgeving, zonder concessies aan (brand)veiligheid

Het stelsel van bouwtechnische brandveiligheidsvoorschriften staat door het toenemende risico op branden op een belangrijk kantelpunt. De brandweer ziet dit als een kans en aanjager om het stelsel te vereenvoudigen, te actualiseren en toekomstbestendig te maken, zonder concessies te doen aan de veiligheid van inwoners, hulpverleners en eigendommen. In de praktijk ligt de focus voornamelijk op het voldoen aan de wet- en regelgeving waardoor het denken over brandveiligheid naar de achtergrond verdwijnt.² Sinds de introductie van het Bouwbesluit (nu Besluit bouwwerken leefomgeving - Bbl) in 1992 is de bouwregelgeving slechts op onderdelen gerepareerd en/of geactualiseerd. De bouwregelgeving staat als een huis, maar wel met de constatering dat dit huis niet altijd meer past bij de werkelijkheid van vandaag en vooral niet de uitdagingen van morgen. Daarbij komt dat in de huidige bouwregelgeving de uitwerking van de doelen (zoals beperking van branduitbreiding en vluchtroutes) steeds vaker onduidelijk of zeer breed te interpreteren is. Daarnaast sluiten de doelen onvoldoende aan bij ontwikkelingen en verwachtingen van de maatschappij. We streven naar vereenvoudiging en betere bruikbaarheid van de regelgeving, mits deze niet leidt tot een verslechtering van het huidige brandveiligheidsniveau of onduidelijkheden over verantwoordelijkheden in de keten.

Standpunt

Brandweer Nederland pleit voor integrale, doelgerichte en uitvoerbare brandveiligheidsregelgeving, gebaseerd op risico's waarin publieke (brand)veiligheid vooropstaat.

Optreden door de brandweer moet mogelijk blijven

Brandveiligheid is geen optionele luxe, maar een randvoorwaarde voor leefbaarheid. De regelgeving moet kaders bieden die risico's beheersbaar houden. De mogelijkheden om mensen te redden worden mede bepaald door de mate waarin risico's vooraf voorkomen of beperkt zijn.³ Daarbij is het noodzakelijk om oog te houden voor mogelijkheden tot (veilige) brandbestrijding. Brandweer Nederland constateert dat de brandweer steeds vaker de grenzen van het operationeel optreden bereikt. Zo komt het vaker voor dat een inzet in het bouwwerk gestaakt moet worden en de

brandweer zich moet terugtrekken omdat de situatie te onveilig is.⁴ Een ander gevolg is dat complexere en langdurigere brandweerinzetten een substantieel groter beroep doen op de hoeveelheid brandweermensen en middelen bij een inzet.⁵ Het is helaas niet meer vreemd dat een brand een inzet van tientallen tot honderden brandweermensen vergt, terwijl die brand volgens de aannames in de bouwregelgeving met de inzet van één brandweerwagen met zes brandweermensen bestreden zou moeten kunnen worden.

Standpunt

Solide publieke brandveiligheid betekent een goede balans tussen voorkomen, beperken en bestrijden van brand. Dit betekent dat brandveiligheidsregelgeving ook is afgestemd op de daadwerkelijke bestrijding bij brand, zodat personen veilig kunnen vluchten en hulpverleners adequaat kunnen optreden. In de herijking moet deze balans worden hersteld.

Leren van incidenten

Na ieder incident en het daaropvolgende onderzoek is het belangrijk dat gewaakt wordt voor een risico-regel-reflex. Tegelijkertijd is het belangrijk dat structurele tekortkomingen, die in toenemende mate geconstateerd worden, ook op het niveau van wet- en regelgeving fundamenteel opgelost worden. Aanpassing van wet- en regelgeving is een langdurig proces, daarom is het wenselijk dat zo snel als mogelijk gestart wordt met een herijking van wet- en regelgeving op het gebied van brandveiligheid, waarbij de goede elementen uit het Bbl in stand gehouden worden.

Een belangrijk onderdeel van het maatschappelijke doel van de Omgevingswet (artikel 1.3) is het '*bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving*'. De eerder geschetste ontwikkelingen maken duidelijk dat dit doel onder druk komt te staan wanneer het wettelijke kader niet adequaat en actueel is. In plaats van het gewenste veiligheidsniveau te waarborgen, lijkt er eerder sprake van een afname ervan, zoals ook blijkt uit de vele incidenten die zich in de afgelopen jaren hebben voorgedaan. Dit onderstreept de noodzaak van een integrale herijking van brandveiligheid, die aansluit bij de samenleving van vandaag én morgen. Alleen dan kan het maatschappelijke doel van de Omgevingswet daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Bij de herijking zijn de volgende punten van belang:

- Verduidelijking van uitgangspunten, waarbij huidige uitgangspunten voor veilig vluchten, brand- en rookbeheersing, bereikbaarheid en brandbestrijding als startpunt dienen
- Doelen en uitwerking afstemmen op ontwikkelingen en verwachtingen in de maatschappij (praktijk van vandaag en de toekomst)
- Doelgerichte brandveiligheidsregelgeving gebaseerd op risico's
- Goede balans tussen voorkomen, beperken en bestrijden van brand
- Behoud van het goede, niet alles hoeft aangepast te worden
- Specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen en gebouwen met een hoger risico
- Specifieke aandacht voor huidige en toekomstige ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, duurzaamheid, energiezuinigheid, materiaaltransitie, circulariteit, de woningbouwopgave en dergelijke
- Versterking van de informatie- en adviespositie van de brandweer binnen vergunningverlening en toezicht om brandveiligheid te kunnen blijven waarborgen

Brandweer Nederland is van mening dat de daad bij het woord gevoegd moet worden. We benadrukken het belang van de integrale herijking van de bouwregelgeving op het gebied van brandveiligheid. Met daarbij noodzakelijk aandacht voor veiligheid, duidelijkheid en uitvoerbaarheid naar de toekomst. De brandweer is er altijd als het fout gegaan is, maar wil er ook altijd zijn om te voorkomen dat het fout gaat. De tijd van afwachten is voorbij, er is actie nodig.

Standpunt

Brandweer Nederland wil als constructieve partner bijdragen aan de herijking en totstandkoming van toekomstbestendige bouwregelgeving die levens kan redden en maatschappelijk impact kan beperken.

¹ Onder andere naar aanleiding van de branden: Rivierduinen Oegstgeest, Flatbrand Arnhem, Smeetsland Rotterdam, Riekerhaven Amsterdam, Presikhaaf Arnhem, etc. & o.a. [20240418-NIPV-Brandveiligheid-van-verduurzaamde-en-snel-gerealiseerde-woningen.pdf](#)

² <https://nipv.nl/onderzoek/doelgerichte-brandveiligheid/>

³ [Brandveiligheid vraagt om adequate wetgeving - Brandveilig](#)

⁴ [20240418-NIPV-Brandveiligheid-van-verduurzaamde-en-snel-gerealiseerde-woningen.pdf](#) p.57: *'In alle drie de casussen heeft de brandweer op enig moment een binneninzet moeten staken vanwege een onveilige situatie, en zich moeten terugtrekken'.*

⁵ Voorbeeld: 'Gedurende de dag werden 200 brandweermensen ingezet' [Brand die Arnhems huizenblok onbewoonbaar maakte, ontstond in keuken \(nos.nl\)](#)